

JAN KUPIEC

JAKO

FOLKLORYSTA

Miejsko - Powiatowa Biblioteka Publiczna
w Pączynie

10028778

78 zł

XXXVII SPOTKANIA POD BRZYMEM

I rjewo chile groznie zebwali
 Ale ciekaja, ze podlug wyobrazen
 Druilowie taka piewnie rozpietaja.
 Juz cymbalistie na try, zamienili
 Cyndrat, palcami dla pralki sciongi
 Skrypczek swój smyczek juz wiek w praw
 Gdy druila kawa, rozpietaw piewnie.

Przed was to meczek przy. le-pu-je-mi

u-je-go kra-ju gło-ty po-ko-wie

I pro-si-my was to-bzy lud-ko-wie

Wydawnictwo "Kultura"

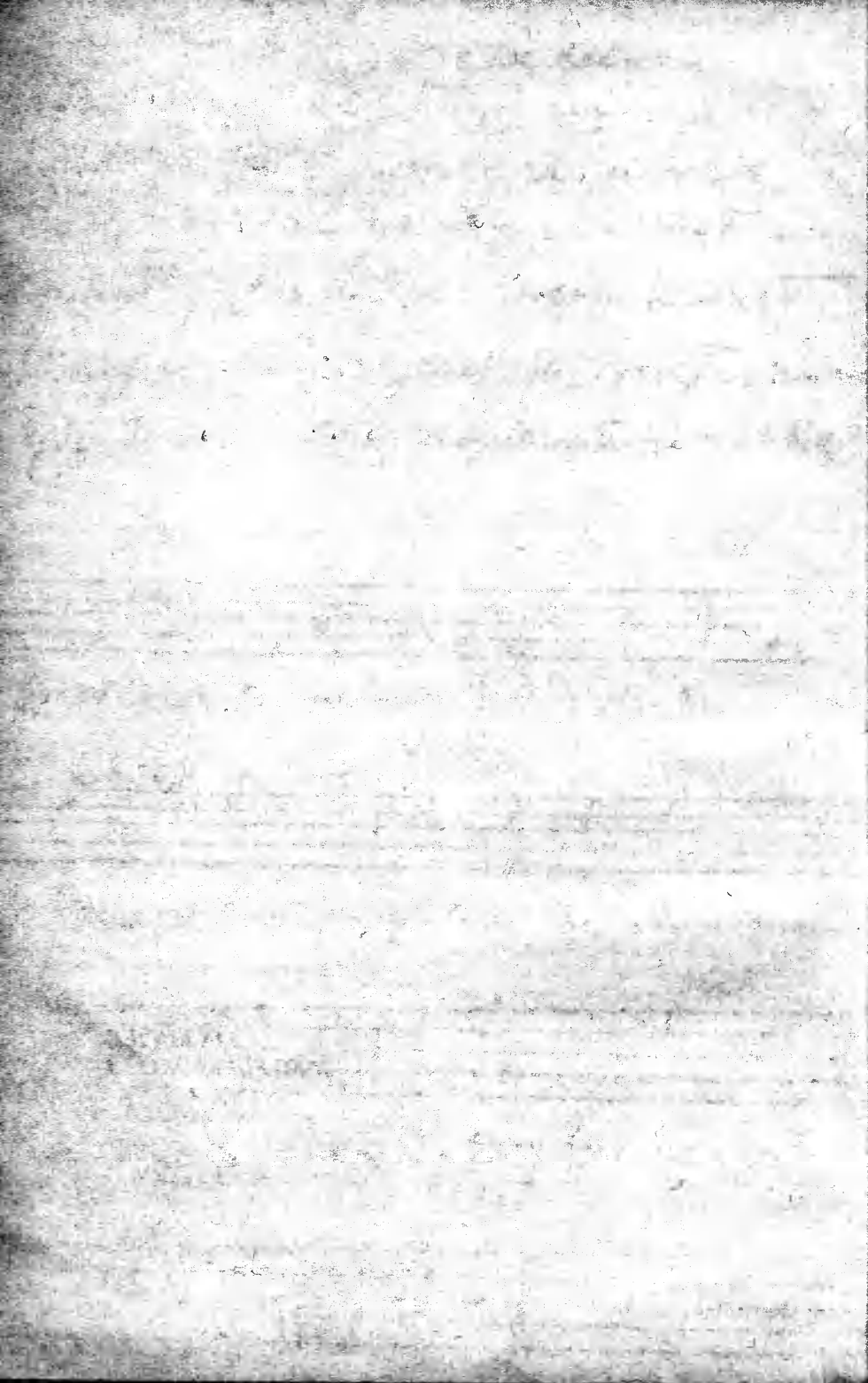
JAN KUPIEC JAKO FOLKLORYSTA

Archaiczne pieśni i tańce polskiego grodu
i spiewa Regionalny Zespół „Początek”
(płyta CD) „ŚLADAMI JANA KUPIEC”

**JAN KUPIEC
JAKO FOLKLORYSTA**

Przedmowa 2011

Wydanie drugie, II Wydział Kultury i Sztuki

Aleksander Spyra

JAN KUPIEC JAKO FOLKLORYSTA

*Archaiczne pieśni ziemi pszczyńskiej gra
i śpiewa Regionalny Zespół „Pszczyna”
(płyta CD) „ŚLADAMI JANA KUPCA”.*

Pszczyna 2013
wydano z okazji 37 Spotkań pod Brzymem

wydawca

TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW

ZIEMI PSZCZYŃSKIEJ

ŚLĄSKA OFICyna DRUKARSKA Z. SPYRY

przy pomocy finansowej

STAROSTY PSZCZYŃSKIEGO

skład - Natalia M. Ruman

łamanie - Jacek Kobyliński

rysunki - Aleksander Spyra

Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie	
Hypotyza	ZN.-KLAS. 784.031.4 ŚL
	NR INW. 120001

K44/13

20.01

ISBN 978-83-62674-29-9

druk

Śląska Oficyna Drukarska

Zdzisława Spyry

Pszczyna, ul. Piastowska 26

tel. 32 210 22 13

biuro@ofcynadrukarska.pl

Ukazało się już wiele opracowań i publikacji na temat życia, działalności publicznej i twórczości Jan Kupca z Łąki, podpszczyńskiej wsi znanej z pięknego drewnianego kościółka i dorocznego obrzędu ludowego zwanego „Mikołajami z Łąki”.

Ważną publikację jego twórczości zamieszczało czasopismo „Górnoślązak” redagowane przez Jan Jakuba Kowalczyka i Wojciecha Korfantego w 1904 roku, gdzie w odcinkach drukowano jego poemat „Sejmik w Jassach” pod pseudonimem „Topór z pszczyńskich lasów”.

Nieco wcześniej, od 1876 roku, Kupiec regularnie wysyłał do poznańskiego tygodnika „Oświata” zebrane przez siebie w okolicy Pszczyny podania i bajki śląskie, legendy i pieśni ludowe, przeważnie w swoim literackim opracowaniu.

Od 1884 roku poznańska „Oświata” wydawała zeszyty „Powieści i bajki śląskie zebrał Jan Kupiec” (pierwszy zeszyt), drugi ukazał się w 1893 roku, czcionkami W. Simona w Poznaniu. W czasie, kiedy zbiory powieści i baśni ludowych takich zbieraczy, jak Józefa Lompy czy Oskara Kolberga dostępne były jedynie w rękopisach, to około 200 baśni, zebranych przez Jana Kupca z Łąki było powszechnie dostępnych dzięki poznańskiemu wydawnictwu. Pisał o tym prof. Nehring w 1904 roku w jednym z czasopism wrocławskich.

W 1920 roku ksiądz Jan Kudera, zasłużony badacz postaci związanych ze zmaganiem o polskość Śląska, opublikował „Portrety Ślązaków, wspomnienia godnych”, w których przedstawił opracowanie o życiu i działalności Jana Kupca. Ten sam autor w 1939 roku wydał publikację „Jan Kupiec, śląski chłop-poeta” a właściwie zamierzał wydać, bo wkraczające do Katowic wojska niemieckie zniszczyły gotowy do druku skład książki i dopiero Towarzystwo Miłośników Ziemi Pszczyńskiej opublikowało reprint tego wydania w 2000 roku.

Kolejne opracowanie życiorysu naszego poety i działacza wydał Witold Nawrocki w 1963 roku a Dorota Simonides w 1975 roku opublikowała „Podróż w zaświaty – powieści i bajki ludu śląskiego – wybór materiałów ludowych w opracowaniu Jana Kupca”. Ten obszerny zbiór poprzedzony jest rzetelną analizą tematów i odkrywczym opisaniem jego autora.

Najnowszy wkład w przybliżenie twórczości podpszczyńskiego poety przynoszą dwie pozycje Towarzystwa Miłośników Ziemi Pszczyńskiej: „Historia Baranów Jana Kupca z Łąki” Katarzyny Bizackiej (z tekstem poematu na płycie CD) wydane w 2009 roku oraz reprint „Sejmiku w Jassach” (napisał „topór z pszczyńskich lasów”) z 2010 roku.

Niniejsza publikacja „**Jan Kupiec jako folklorysta**” ma na celu przybliżenie czytelnikowi najmniej zbadanej dziedziny jego działalności – zainteresowań i zbiorów etnograficznych Kupca, ich popularyzacji i spożytkowania we własnej twórczości poetyckiej.

Temu też służy załączona płyta CD ukazująca melodie i pieśni ludowe, w większości z jego zbiorów, przedstawione przez zespół Regionalny „Pszczyna” w całym ich surowym i archaicznym pięknie.

Aleksander Spyra

Jan Kupiec z Łąki **wybitny zbieracz pieśni, tańców, obrzędów** **i zwyczajów ludowych ziemi pszczyńskiej.**

Jeden z najciekawszych poetów śląskich przełomu XIX i XX wieku, autor takich poematów jak: „Historia Baranów”, „Sejmik w Jassach” i „Cyganka”, był także wybitnym polskim działaczem w okresie budowania świadomości narodowej Polaków na Górnym Śląsku, aktywnie zwalczając obłudę partii niemieckich katolików „Centrum”. Był również, używając współczesnego języka etnografem, penetrującym wiele przejawów kultury ludowej swojego regionu, głównie ziemi pszczyńskiej.

W tej dziedzinie zasłużył się organizowaniem konkursów na pisanie opowieści ludowych dla gazety „Polak”, który przyniósł obfity plon. Zebrał obszerny zbiór tych opowiadań i bajek wydany i opracowany wiele lat później przez Dorotę Simonides w publikacji „Podróż w zaświaty”. Powieści i bajki śląskie” (Opole 1975).

Ciekawy zbiór pieśni i tańców śląskich spisał Jan Kupiec i wykorzystał w swoim poemacie „Cyganka” (1907). Tam zamieścił nuty i teksty zebranych melodii. Oczywiście nie byłby poetą, gdyby nie poddał tych pieśni literackiej obróbce – swoistej poprawności językowej. To był zresztą standard XIX wieku. Jednak zbiór materiałów ludowych w „Cygance” jest bardzo cenny. Podobnie jak poetyckie opisy stroju pszczyńskiego, kapeli ludowej czy poszczególnych tańców jak np. wolny, rażny, czeski, skoczny. Poemat „Cyganka” (1907) nigdy nie wydany, stał się obiektem zainteresowania księdza Jana Kudery, który wykonał z rękopisu autora maszynopis, polecając jednocześnie sporządzenie zapisów nutowych poszczególnych pieśni i tańców. Jeden z egzemplarzy tego maszynopisu z nutami znajduje się w zbiorach Muzeum Prasy Śląskiej w Pszczynie.

Jaki był uczuciowy stosunek Jana Kupca do zbieranych melodii, pieśni i tańców ludowych, świadczy fragment listu poety do redakcji poznańskiej „Oświaty” z 25 maja 1877 roku.

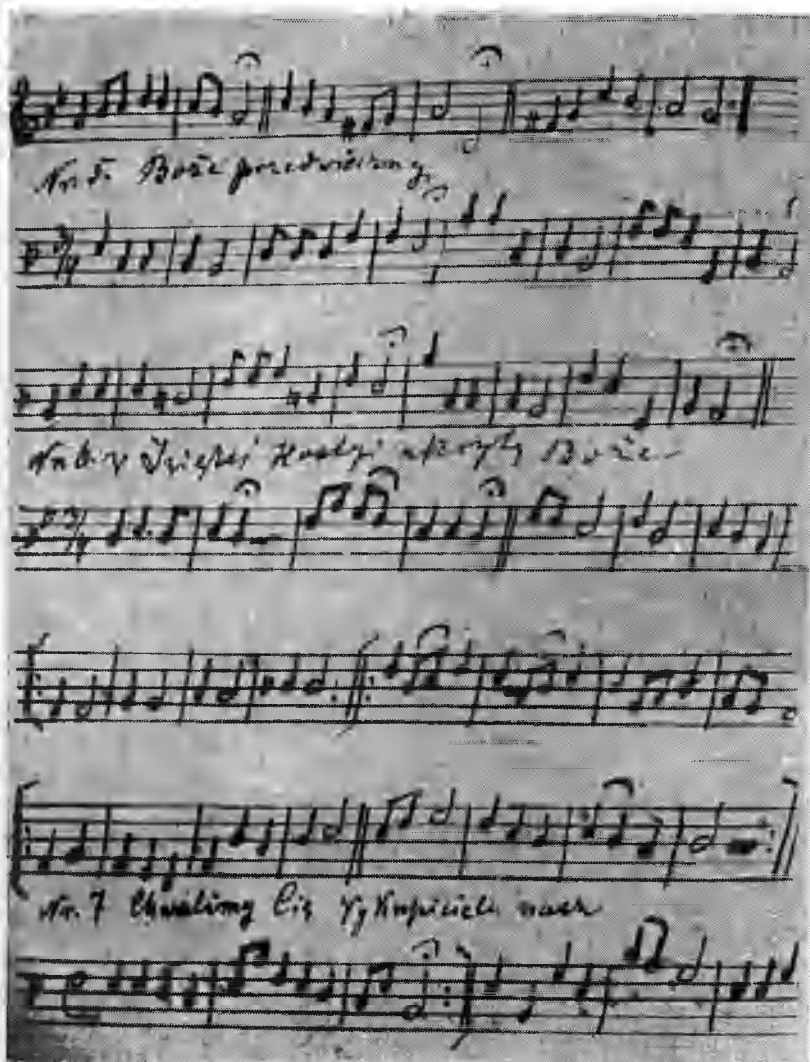
„(...) Piosneczki, te miłe piosneczki nasze, zdaje się, że się teraz wygubią. Dawniej pasterze od rana do wieczora śpiewali polskie piosneczki i było to aż miło posłuchać, a dziś? Dziś jeśli pasterz coś zabełkoce, to tego nikt zrozumieć nie może, nawet sam tego nie rozumie, co śpiewa. A zatem by nam trzeba pilnie te zabytki po naszych przodkach zbierać i dla potomności zachować, żeby one, gdy Bóg się zmiłuje, a da lepsze czasy, miały tą drogą spuściznę po swych ojcach na powrót (...)”.

W innym liście do tego tygodnika napisał

„ (...) Chciałem dołączyć i melodie do tych piosenek, bo podług mego zdania pioseneczka bez melodii to drzewo bez liścia lub żołnierz bez broni. Ale z tymi nutami to mi jeszcze trudniej szło i wątpię, czy Pan będziesz to mógł zrozumieć. Nigdy się tego nie uczyłem, czy raczej mnie tego nikt nie uczył, tylko gdy chłopcem byłem, tom też czasem pobiegł ku organistowym chłopcom, i to sam u nich widziałem, a nieco mi, gdy ich zapytałem, powiedzieli, jak to się nuty śpiewa. A że to ja już od małego miałem do nauki chęć, toteż i tego się w domu uczyłem (...)”.

*Pierwsze próby pisania nut przez Kupca -
przepisane ze śpiewników pieśni kościelne.*

Fragment przepisanych przez Kupca pieśni kościelnych,
wykonywanych w łąckim kościele.

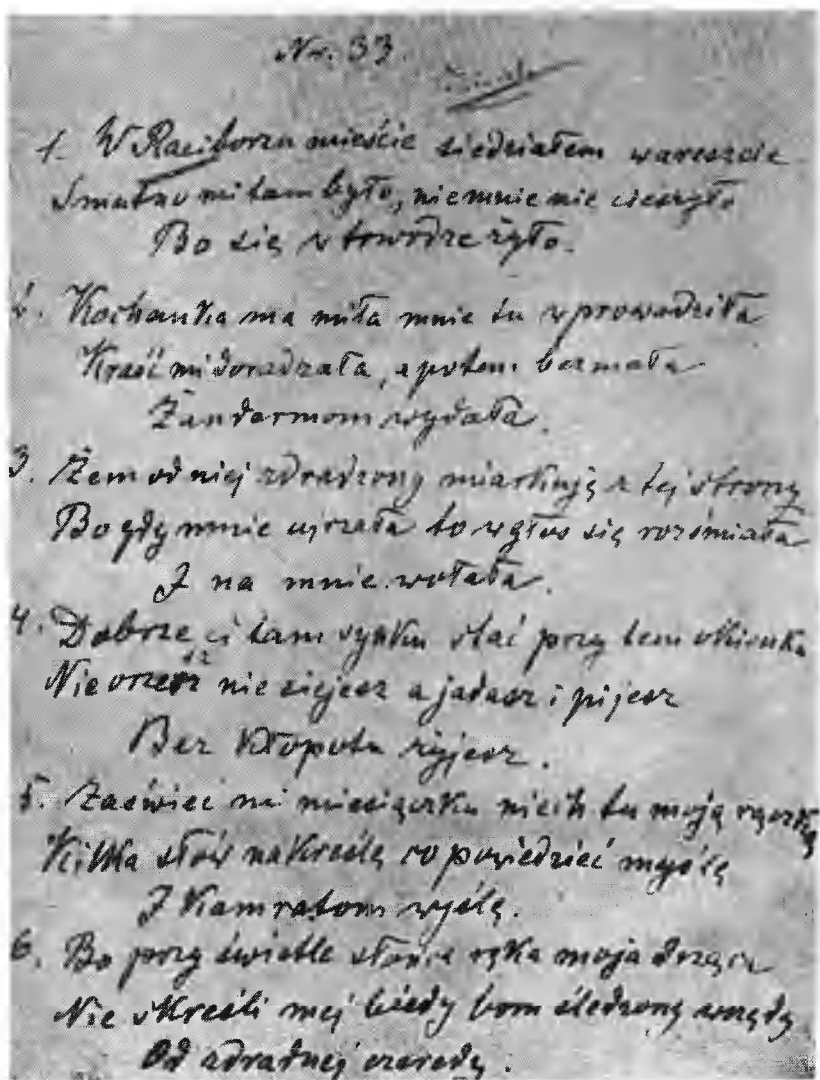
W światła światła oświeć kto nasłuchuje
a na duszy cię w oczyszczeniu obieranie
ten ma i tą nadzieją że nie się odmieni
tego Duszę do radości doprowadzając
Podamy tedy ledem cięgiem w oczyszczeniu
błaznem oświeć rozawiane wielce radośnie
Kryształowe umocnienie tego bólowie prędy
ubijamy nie z Krysztalem Panem radować mogli
1. Obróć oczy na Jezusa Krzescioteł chaci
jak w zagrodzie oliwekcie Krysztal się nie
przemieniamy umocnienia a Krysztal pol wypływa
wielce cięgiem Boga wyświeca napomoc wzywaj
Przy I stacyi. piątym
Przystap bliżej a Krzescioteł a podziaw
wypływa a podziawny oczy spłotysz Jezusa
jak iot ubierający cięgiem Krysztal
jak na nim odender wyświeca napomoc
2. Dusza ma następcę ondel jak się rozlega
na Krysztal na Krysztal Panem ondel wypływa
by Jezus nie winny skryżem by wypływa
Krysztal do Powietrza był wydrwigniony
36.

Fragment rękopisu poematu „Cyganka” Jana Kupca
z nutami pieśni ludowej „Przed wasz domeczek”.

2777 Zgoda, nocy ciemnej, ^{światła} poranka
2778 Przystań, wile gromu się zebrał
2779 Ale mój, mój, mój, mój, mój, mój
2780 Przystań, wile gromu się zebrał
2781 Już cyganki na wsi, wsi, wsi
2782 Cyganki, wsi, wsi, wsi, wsi, wsi
2783 Skryjcie się, wsi, wsi, wsi, wsi, wsi
2784 Już cyganki na wsi, wsi, wsi

Przed wasz domeczek, wsi, wsi, wsi, wsi, wsi
Cyganki, wsi, wsi, wsi, wsi, wsi
Z przystanku, wsi, wsi, wsi, wsi, wsi
Wsi, wsi, wsi, wsi, wsi, wsi

Rękopis jednej z zapisanych przez Jana Kupca
pieśni ludowej „W Raciborzu mieście”.

Opis kapeli ludowej w „Cygance”

We fragmencie poematu z 1907 roku, opisującym muzykantów na weselu, Jan Kupiec prezentuje **skład kapel wędrujących po śląskich festynach, zabawach i weselach w końcu XIX wieku. Skrzypek grał melodie na amatorsko wykonanym instrumencie, podobnie jak cymbalista, realizujący akompaniament.** W pszczyńskiej „Izbie u Telemanna” eksponowane są ludowe skrzypce z Suszca i cymbały noszone w czasie gry na pasku, znalezione w Goczałkowicach. Muzykantami byli przeważnie Cyganie lub Żydzi, przemieszczający się po śląskich miejscowościach.

Kupiec malowniczo opisuje grę i zachowanie muzykantów, **prze-ciwstawiając ich modnym na początku XX wieku kapelom dętym, do których ma niechętny stosunek.** Typowy skład takiej śląskiej kapeli, to trąbka, tenor, klarnet i tuba. Czasami jeszcze dochodził puzon i perkusja.

Warto dodać jeszcze skład XVIII wiecznej śląskiej kapeli, opisa-nej w „Autobiografii” kompozytora i muzyka Promnitzów, Georga Philip-pa Telemanna, który pisze, że w latach 1705-09, kiedy przebywał między innymi w Pszczynie obserwował **kapele ludowe w składzie: skrzypce pod-wiązane (o tercję), puzon kwintowy, regał i dudy (czasami kilka).**

Dzięki różnym źródłom mamy dokładną orientację w zakresie śląskich kapel od początku XVIII wieku.

A oto opis Jana Kupca w „Cygance”

*Być może, iż gdy innych częstowano
Ze o muzykantach wcale zapomniano,
Jak nieraz bywa w takowym odmieńce-
Teraz na biednym mszczą się instrumencie.
Skrzypek na głowie „Magierkę” ma z kuny,*

Rżnie smyczkiem, jakby zamierzał przerznąć struny
Na skrzypce, i ta wydaje żałosne
Jęki, jak czajka na polu na wiosnę
Zaś cymbalista ma czapkę z obszerną
Strzechą, znać na to, aby tak niezmierną
Ilość pieniędzy, gdy będzie z cymbała
Wytrząsał do niej, każda mu trafiała
Sztuka do czapki. Sam niegdyś widziałem
Gdy ten potrząsał nad czapą cymbałem
To pełną czapkę natrząsał i to z czubem.
Czy to grosiwo było w części grubem
Nie wiem. Lecz choćby to były czyszczaki
Same, to podział, gdy nastąpił taki:
Że jedną sobie wziął połowę Sobek
A druga wyspał w swoją kieszeń Jobek
To obaj mieli obfity zarobek
Zaś cymbalista człek nie małej sławy
Przywiózł ze sobą, jakby kawał ławy
I teraz nad tą przywiezioną ławą
Potrząsa pięścią i lewą i prawą,
Wargę opuścił i siedzi ponury,
Snadź w onej ławie chce wybijać dziury.
Dwie już w niej wybił, więc dokłada ręki
By wybić więcej. Ale z ławy dźwięki
Bardzo przyjemne rozchodzą się w koło,
I przy tych dźwiękach tak wszystkim wesoło.
Taka muzyka jest od bardzo dawna
A przy tem jeszcze w historii sławna:
Wszak już król Dawid, by Jechowie chwały
przysporzyć, często uderzał w cymbały.
Ale dzisiejsze głupie pokolenie
One cymbały dało na zniszczenie
Wolą aby im grywać na trąbie
Co to tak dźwięczy jak kiedy kto rąbie
Brzydka muzyka, a jednak ich mami
Bo też co prawda sami są trąbami.

Strój męski w „Cygance”

W poemacie znajdujemy opis stroju męskiego drużby weselnego. Nie jest to ściśle opis etnograficzny, to raczej poetyckie zobrazowanie niektórych elementów stroju: płaszcz, czapki i butów. Pszczyński „płaszcz” w przeciwieństwie do żupana, także noszonego na wsi pszczyńskiej, był strojem uroczystym, rodzajem podwójnej peleryny, podbitej czerwoną podszewką.

Używany był przez zamożnych siodłaków, a jak pisze Stanisław Bronicz w swoim „Atlasie stroju pszczyńskiego”, szyty był na wzór peleryny z czasów napoleońskich.

Kwiecisty opis Jana Kupca wywodzi genezę „płaszcz” do czasów biblijnych, jest to także pochwała dawnych strojów w przeciwieństwie do używanych w czasach współczesnych poecie.

*Na jego czapce jedwabna powiewa
Wstęga czerwona, druga przywiązana
Pod jego szyją – dosięga kolana
Na czapce różdżka rzęsista przyszyta
W perły, trzepotki i wstążką spowita
Takiego drużbę widzieć to uciecha
Przez co wygląda jak ognista wiecha.
Taki strój każdy i ja sam pochwalę
I cały zresztą ubrany wspaniale:
W płaszczu obszernym z długą peleryną.
Szkoda iż płaszcz coraz więcej giną.
A przecież to jest okazała szata
I w historyczne zdarzenia bogata
I znaną była w najdawniejsze lata:*

*Płaszcz uratował niewinność Józefa
Kiedy bezbożna żona jego szefa
Za płaszcz którym był odziany go chwytą
Ciągnąc ku sobie. On wcale nie pyta.
Na co to, ale z płaszczem się wywinął
Przez co jego skarb czystości nie zginął.*

...

*Płaszcz też zawiera w sobie i powagę
Bo proszę choćby to wziąć pod uwagę
Że nim królowi koronę wkładają
Na głowę, wprzód go płaszczem okrywają
Bez niego on by wyglądał na błazna
W płaszczu sromoty takowej nie zazna*

...

*Na koniec – pomoc także daje z nieba
Gdy nam jej tylko biedakom potrzeba
Wszak to w kościelnej piosence śpiewamy
Te słowa: Pod Twój płaszcz się uciekamy
Marya, Matko Boska litościwa
Weź nas w opiekę jak matka prawdziwa.
Dlatego proszę by się nikt nie wstydził
Wziąć płaszcz na siebie ani z niego szydził.
Dawniejszy drużby aby nie zochydził
Swojego stroju który był tak suty
Włożył na nogi także słuszne buty
Cholewa sięga samego kolana
A jeszcze taka wyszuwachsowana
Że ci posłużyć może za zwierciadło
Gdyby ci się w niej przeglądać wypadło
Każdy but mocno podkową podkuty
Tak iż cały strój drużby był tak suty
Jak gdyby z bajki jakowej wysnuty.
Tak dobrze mając opatrzoną nogę
Mógł drużba tupnąć odważnie w podłogę.*

Opis stroju kobiecego w poemacie

Niewiele miejsca Kupiec poświęcił w „Cygance” strojowi kobiecemu. Jest to właściwie zachwyt autora nad ozdobami głowy druhny na weselu. Przeciwstawia on dawny, bogaty ubiór głowy ozdobom współczesnym autorowi. Szczególną wagę poświęca Kupiec wiankowi na głowie z dużą ilością ozdobnych wstęg sięgających poniżej pasa i okrywających plecy dziewczyny a także rzędami koralów, które kiedyś, jak pisze, były prawdziwe a w jego czasach zamieniono na tanie szklane paciorki, szpeczące strój.

Ogólny ton etnograficznych opisów Jana Kupca w „Cygance” charakteryzuje się przeciwstawieniem dawnych szlachetnych i bogatych elementów stroju, kapel i tańców – obecnym czyli aktualnym w jego czasach, które były tandetne, pozbawione smaku i odchodzące od pięknej tradycji.

*Dawniejsze druhny – pożałuj tu Boże
Strój tak prześliczny już wpadł jakby w morze
Na głowie leży obok wstęgi wstęga
/a każdy koniec niżej pasa sięga/
Każda do włosów mocno przyszpilana
Jedna na drugiej tak poukładana
Że z pod nich włosów nie widać żadnego
Tak leżą równo do wianka samego
Który ma miejsce swoje w tyle głowy
A musiał on być każdym razem nowy
Choć mały, ułożony pionowo
I żebyś że on zrośnięty jest z głową
Nie mógł się trząść w tańcu to się nienaruszył*

Ani listeczek z niego się ukruszył
A było na nim różnych listków wiele
Złotych, czerwonych i takich jak ziele
Z pod tegoż wstęgi się spuszcza
Nie całe plecy które okrywają
I wyglądają niby snop czerwony
Tu białe, tam zaś zielono upstrzony
Na całych plecach gęsto rozłożony
Trza widzieć gdy on w tańcu się rozwija
Plecy okryte, ramiona i szyja
I patrząc na to w oczach ci się mieni
Oraz złudzenie to u ciebie czyni
Że to jakowaś tańczy bogini.
Szyja i tak jest niewidziana wcale
Bo na niej leżą rzędami korale
Za które dawniej byłby kupił krowę
Dzisiejsze druhnny zaś mają takowe
Na kilku nitkach pacioreczki szklanne
Co szpecą nawet najpiękniejszą pannę
Na głowie wieniec może za dwa złote.
Aby upiększyć tę marną lichotę
Przypięto przy nim jedną wstęgę długą
Gdzieś pod warkoczem, a u tegoż drugą
I to jest wszystko – to cała ozdoba
Niech się to teraz komu chce podoba
Lecz temu się to podobać nie może
Co dawniej widział druhnę niby zorzę.

Opis miejscowych tańców w „Cygance”

Kupiec zamieścił tu opisy kilku tańców, wśród nich „wolnego”. Z innych ludowych tańców, które wymienił w poemacie, znalazły się tańczone wówczas na ziemi pszczyńskiej „czworok - dworok”, „rażny”, „skoczny” i „czeski” (od monety, którą kawalerowie zamawiali kolejne tańce... jeszcze raz za czeski).

*Ale wasz taniec, jak mówicie „wolny”
Co go wytworzył sobie ten lud rolny
Jakże jest miły, że jest tak poważny –
Co każdy przyzna widz trochę uważny –
Bo choć tańczący przy nim się nie śpieszy
Jednak się lepiej niż w „rażnym” ucieszy.
Otóż przy owym waszym tańcu „wolnym”
Jest go ocenić tańczący zdolnym
Ma czas - rozkoszy jego zasmakować
I nie trzeba mu tak zdrowia rujnować
Jak go rujnuje się w tańcu szalonym
Co jest od głupich ludzi wymyślonym
Tak fikać rażno to już nierostropnie
Jeden drugiego nieraz nogą kopnie
Albo osobie tej, z którą tańczy
Nogą nadepnie i trzewik rozpruje
I chociaż z jedną nogą bez trzewika
Została – on z nią jeszcze dalej fika
Przy tańcu wolnym przodownik zaczyna
Śpiewkę a za nim wnet cała drużyna
Wtórjuje, bo tę piosenkę każdy umie*

*I melodyję też do niej rozumie.
Bo sobie śpiewa ten ludek do woli
Czy on na łące jest albo na roli
W podróży nawet, w karczmie i w kościele
Za to też umie tych piosenek wiele.
A tego tańca, mój szanowny panie
Część najpiękniejsza jest to „boczkowanie”
Kiedy mężczyźni tworzą rząd z osobna
A zaś rząd drugi tworzy płeć nadobna
Gdy potem naraz te dwa długie rzędy
Zaczną się ruszać w powolne rozpędy
On zamaszyście a tancerka skromnie.
/Tego ja nigdy w życiu niepomnę
Co tu widziałem./ I gdy oba rzędy
Niby ruchome a kwieciste grzędy
Jeden przy drugim bok zaraz przy boku.
I gdy się zaczną te kwiaty ruchome
Posuwać w prawą potem w lewą stronę,
To zdaje się iż są postawione
Na jednej wielkiej ruchomej kolebie
A choć są one tak blizutko siebie
Jeden drugiego nie tknie, nie potrąci
I tak porządku wcale nie zamąci
Gdyż nogi ściśle trzymają się taktu
I tem ślicznego nie popsują aktu.
Przodownik flaszkę z ulubionym trunkiem
Weźmie i swoją tancerkę z szacunkiem
Jaki się onej należy, częstuje -
A przy tym jednak swej sprawy pilnuje -
A ona ledwie trunku zakosztuje
Zaraz podaje go swojej sąsiadce
I flaszką idzie po owej gromadce
Aż znowu wróci się do przodownika
I „boczkowanie” on teraz zamyka.*

**Pieśni ludowe z regionu
pszczyńskiego w wykonaniu
Zespołu Regionalnego „Pszczyna”,
kapeli „Pszczynioki” i „Piłatyki”**

(na płycie CD, załączonej do wydawnictwa „Jan Kupiec jako folklorysta”)

Wydawnictwo Literackie
ul. Krakowska 10
00-000 Warszawa
Tel. 0-22 22 22 22
Konto: 14 10 10 10 10
NIP: 141-000-0000
Załącznik nr 1
Wzrost: 1,80 m
Ciężar ciała: 75 kg
Ciężar ciała: 75 kg

Prace i Ludzie z regionu Pracowniki w wykonaniu Zespołu Regionalnego "Pracownicy" Kopie "Pracownicy" i "Pracownicy"

Pracownicy w wykonaniu
Pracownicy w wykonaniu
Pracownicy w wykonaniu
Pracownicy w wykonaniu
Pracownicy w wykonaniu
Pracownicy w wykonaniu
Pracownicy w wykonaniu
Pracownicy w wykonaniu
Pracownicy w wykonaniu
Pracownicy w wykonaniu

Wieczór nad wieczory

Wieczór nad wieczory
Słońko na zachodzie
Zbierała dziewczyna
Kwiaty po ogrodzie
W tym przyleciał do niej
Od północy ptoszek
I przyniós jej przyniós
Lilijowy kwiatek

Lilijowy kwiecie
Rozwiń się w lecie
Bo już moja mama
Nie żyje na świecie
Moja mamuleńka
Downo już umarła
Mojego wesela
Sie nie doczekali

Dzisiok na Podzimiec
Pójdą wszyscy razem
Popłakać za jesień
Popłakać za laty
Święty nasz Andrzej
Niech nom styknie chleba
Bo już zima długo
A przeżyć ją trzeba

Służył Jura u kocura

Służył Jura u kocura zasłużył se buty
Kaptur nowy papiórowy, słomiane galoty
Czopke nową potarganom, strusie pióro na niom
Nie starej się Maryjko bydziesz młodom paniom

Liszka łączkę kosiła, zając zagrabowoł
Mucha na wóz zносиła, koprucho udeptowoł
Dziwne jeno tam były same breweryje
Nie widziane tu u nos śmieszne historyje

Jo się dziolsze nie prosił sama ku mnie przyszła
W potarganych galotach jeszcze mnie uściła
Tóż sie nie martw Maryjko bydziesz młodom paniom
Dostano jo za ciebie skóreczke baraniom

Stoi topól u dunaja

Stoi topól u dunaja, u dunaja, u topola koń
Stoi bryczka malowana, osiodłany koń ho ho

A pod tym ci to konikiem, to konikiem, strzybno podkowa
Powiydz zysz mi grzeczno panno, bydziesz li moja ha ha

A nie chca jo o wać pana, o wać pana, rod on w karty gro
A nie chca jo, a zaś panny co czorne nogi mo ho ho

A jo skocza do dunaja, do dunaja, umyja nogi
A pon przegroł sto talarów to je ubogi hi hi

A co to je sto talarów, sto talarów, to je niewiele
Panna głowy nie czosła cztery niedziele hy hy

A jak ci jo precz pojada, precz pojada, koždy cie minie
Przyjdzie taki do wos panny co pasoł świni he he

Abo to som inni ludzie, inni ludzie, co pasom świni
Co mi bydzie naznaczone toć mie nie minie he he

Ktoś tam drogom topolowom

Ktoś tam drogom topolowym jedzie od lasu
Pewnie to Pan, bo bogatom jedzie kolasom
Dom trocha spokój mojej robocie
A poleca się przyglondnąć tam na zopłocie

Ta kolasa na zapłotniom droge zawraco
I ciekawość bierze dziolche prawie dzieciynco
Dziwo się piyknie roz na kolasa
Roz na konie przy kolasie tak piykno rasa

Dojechała i stanyła przy mie kolasa
Wyszoł synek i pokłonił się mi do pasa
Pedzioł niech bydzie Bóg pochwolony
Moja dziolcho jada żeby poszukać żony

Zagregcie mi do kółeczka

Zagregcie mi do kółeczka bo to jest moja dziewczeczka
Kiero tak bardzo miłuja beztóż se z niom zatańcuja.

Zagregcie mi dana dana, tukej wszystko chwoli Pana
I tyn nasz taniec pocziwy i wesoły i prawdziwy.

Zatańcujmy wszyscy dana dana, obrocejmy się do rana
A kto tela nie zmoże pożałujcie kto może.

Zaśpiywejmy wszyscy społym koždy dzisiok jest wesołym
Kogo zaś mynczy krzipota niech se znojdzie inkszo robota.

*Pieśń ludowa z regionu pszczyńskiego zanotowana przez Jana Kupca
i zamieszczona w jego poemacie „Cyganka”.*

Drzymieć mi sie drzymie

Drzymieć mi sie drzymie
Liali mi sie spać chce
Nie powie mi pani matka
Niewiasto układz sie

Drzymie ci sie drzymie
Boś sie narobiła
Swaczyna chłopu zrobiła,
krowy wydoiła

*Pieśń ludowa z pszczyńskiego, zanotowana przez Adolfa Dygacza
i dedykowana Zespołowi Regionalnemu „Pszczyna”.*

Jak się ładnie tańczy

Jak się ładnie tańczy
Kiej muzyczka graje
Jeszcze lepiej miłuje
Kiej mi dziółcha przaje

Godąła mi matka ma
Synku mój kochany
Nie pij wódki z końdami
Bo pójdiesz w kajdany

Gorzolinka siostrzyczka
A kieliszek braciszek
Jedna flaszką za drugom
Gorzołeczka popijom

Tompany

Kasia płacze, co ij je, co ij je, co ij je
Antek poszeł, kaj on je, kaj on je, kaj on je

Nie płacz Kasiu tompnij se
Antek przyjdzie klaśnij se
Ino mu nie wierz nic
A potem nie godej nic

Szła mamulka na ziele, na ziele, na ziele
Natargała łopiany, łopiany, łopiany

Przyszło do niej muzyczek
Połomoł ij koszyczek
Hej no, no, oj ty, ty
Za koszyczek zapłóć mi

Przy piecu stoła

Przy piecu stoła krupnioki grzoła
A jo jom majt, majt, majt a ona się śmiała.

Na te krupnioki przyszło synczysko
I gymbom majt, majt, majt i wyżarło wszystko.

Ubroł się w szakiet z białom koszulkom
A potym majt, majt, majt uciekł przed mamulkom.

Nie cygoń dziółcho słoneczko świeci
I zaroz majt, majt, majt ty za mnom polecisz.

Popularna pieśń ludowa, często wykonywana w regionie pszczyńskim.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Give your name and address to the Librarian
to receive a card of membership and a book

The Librarian will send you a card of membership
and a book of your own choice

I want to see a card of membership
A card of membership will be sent to you
if you send me a card of membership

I want to see a card of membership
A card of membership will be sent to you
if you send me a card of membership
I want to see a card of membership
A card of membership will be sent to you
if you send me a card of membership

12

WYKONAWCY NAGRANIA NA PŁYCCIE CD

ZESPÓŁ REGIONALNY „PSZCZYNA”

kierownik zespołu – **Jolanta Cempura**
kierownik muzyczny – **Aleksander Spyra**

FRELKI

Jolanta Cempura
Beata Cieszevska
Agata Płanek
Elżbieta Szczęsna
Barbara Buchta
Barbara Krzepina
Ewa Beck
Katarzyna Janik
Justyna Kiteł
Katarzyna Rajczak

KARLUSY

Piotr Buchta
Damian Cieszevski
Jarosław Krzepina
Wojciech Niemiec
Jacek Pala
Ireneusz Spyra
Marek Klepek

KAPELA LUDOWA „PSZCZYNIOKI”

założona przez Aleksandra Spyre w 1960 r.

Tomasz Marzec – skrzypce
Grzegorz Cempura – bas
Artur Grolik – perkusja
Artur Kiecok – akordeon
Aleksander Spyra – harmonia

KAPELA „PIŁATYKI” Z FRYDKU

założona przez Walentego Piłatyka w 1928 r.

Jan Piłatyk – trąbka
Andrzej Góra – trąbka
Stanisław Piłatyk – tenor
Andrzej Piłatyk – tenor
Józef Piłatyk – klarnet
Jerzy Piłatyk – tuba

[illegible]

[Faint, illegible text at the bottom of the page]

W2113163

1990-1991
 1991-1992
 1992-1993
 1993-1994
 1994-1995
 1995-1996
 1996-1997
 1997-1998
 1998-1999
 1999-2000
 2000-2001
 2001-2002
 2002-2003
 2003-2004
 2004-2005
 2005-2006
 2006-2007
 2007-2008
 2008-2009
 2009-2010
 2010-2011
 2011-2012
 2012-2013
 2013-2014
 2014-2015
 2015-2016
 2016-2017
 2017-2018
 2018-2019
 2019-2020
 2020-2021
 2021-2022
 2022-2023
 2023-2024
 2024-2025
 2025-2026
 2026-2027
 2027-2028
 2028-2029
 2029-2030
 2030-2031
 2031-2032
 2032-2033
 2033-2034
 2034-2035
 2035-2036
 2036-2037
 2037-2038
 2038-2039
 2039-2040
 2040-2041
 2041-2042
 2042-2043
 2043-2044
 2044-2045
 2045-2046
 2046-2047
 2047-2048
 2048-2049
 2049-2050
 2050-2051
 2051-2052
 2052-2053
 2053-2054
 2054-2055
 2055-2056
 2056-2057
 2057-2058
 2058-2059
 2059-2060
 2060-2061
 2061-2062
 2062-2063
 2063-2064
 2064-2065
 2065-2066
 2066-2067
 2067-2068
 2068-2069
 2069-2070
 2070-2071
 2071-2072
 2072-2073
 2073-2074
 2074-2075
 2075-2076
 2076-2077
 2077-2078
 2078-2079
 2079-2080
 2080-2081
 2081-2082
 2082-2083
 2083-2084
 2084-2085
 2085-2086
 2086-2087
 2087-2088
 2088-2089
 2089-2090
 2090-2091
 2091-2092
 2092-2093
 2093-2094
 2094-2095
 2095-2096
 2096-2097
 2097-2098
 2098-2099
 2099-2100
 2100-2101
 2101-2102
 2102-2103
 2103-2104
 2104-2105
 2105-2106
 2106-2107
 2107-2108
 2108-2109
 2109-2110
 2110-2111
 2111-2112
 2112-2113
 2113-2114
 2114-2115
 2115-2116
 2116-2117
 2117-2118
 2118-2119
 2119-2120
 2120-2121
 2121-2122
 2122-2123
 2123-2124
 2124-2125
 2125-2126
 2126-2127
 2127-2128
 2128-2129
 2129-2130
 2130-2131
 2131-2132
 2132-2133
 2133-2134
 2134-2135
 2135-2136
 2136-2137
 2137-2138
 2138-2139
 2139-2140
 2140-2141
 2141-2142
 2142-2143
 2143-2144
 2144-2145
 2145-2146
 2146-2147
 2147-2148
 2148-2149
 2149-2150
 2150-2151
 2151-2152
 2152-2153
 2153-2154
 2154-2155
 2155-2156
 2156-2157
 2157-2158
 2158-2159
 2159-2160
 2160-2161
 2161-2162
 2162-2163
 2163-2164
 2164-2165
 2165-2166
 2166-2167
 2167-2168
 2168-2169
 2169-2170
 2170-2171
 2171-2172
 2172-2173
 2173-2174
 2174-2175
 2175-2176
 2176-2177
 2177-2178
 2178-2179
 2179-2180
 2180-2181
 2181-2182
 2182-2183
 2183-2184
 2184-2185
 2185-2186
 2186-2187
 2187-2188
 2188-2189
 2189-2190
 2190-2191
 2191-2192
 2192-2193
 2193-2194
 2194-2195
 2195-2196
 2196-2197
 2197-2198
 2198-2199
 2199-2200
 2200-2201
 2201-2202
 2202-2203
 2203-2204
 2204-2205
 2205-2206
 2206-2207
 2207-2208
 2208-2209
 2209-2210
 2210-2211
 2211-2212
 2212-2213
 2213-2214
 2214-2215
 2215-2216
 2216-2217
 2217-2218
 2218-2219
 2219-2220
 2220-2221
 2221-2222
 2222-2223
 2223-2224
 2224-2225
 2225-2226
 2226-2227
 2227-2228
 2228-2229
 2229-2230
 2230-2231
 2231-2232
 2232-2233
 2233-2234
 2234-2235
 2235-2236
 2236-2237
 2237-2238
 2238-2239
 2239-2240
 2240-2241
 2241-2242
 2242-2243
 2243-2244
 2244-2245
 2245-2246
 2246-2247
 2247-2248
 2248-2249
 2249-2250
 2250-2251
 2251-2252
 2252-2253
 2253-2254
 2254-2255
 2255-2256
 2256-2257
 2257-2258
 2258-2259
 2259-2260
 2260-2261
 2261-2262
 2262-2263
 2263-2264
 2264-2265
 2265-2266
 2266-2267
 2267-2268
 2268-2269
 2269-2270
 2270-2271
 2271-2272
 2272-2273
 2273-2274
 2274-2275
 2275-2276
 2276-2277
 2277-2278
 2278-2279
 2279-2280
 2280-2281
 2281-2282
 228

[illegible]

Katherine R. Ryan
Lynne E. Pitt
Kathryn A. Lank
Fay Hock
Barbara K. Wright
Richard Smith
Elizabeth S. Brown
Alysa Pinnick
Heidi G. Greenwald
Joanna C. Murphy

"THOMAS 2327, A WOOD LA FMA 2"

1990

1. 1. The first part of the report
 2. 2. The second part of the report
 3. 3. The third part of the report
 4. 4. The fourth part of the report
 5. 5. The fifth part of the report
 6. 6. The sixth part of the report
 7. 7. The seventh part of the report
 8. 8. The eighth part of the report
 9. 9. The ninth part of the report
 10. 10. The tenth part of the report
 11. 11. The eleventh part of the report
 12. 12. The twelfth part of the report
 13. 13. The thirteenth part of the report
 14. 14. The fourteenth part of the report
 15. 15. The fifteenth part of the report
 16. 16. The sixteenth part of the report
 17. 17. The seventeenth part of the report
 18. 18. The eighteenth part of the report
 19. 19. The nineteenth part of the report
 20. 20. The twentieth part of the report
 21. 21. The twenty-first part of the report
 22. 22. The twenty-second part of the report
 23. 23. The twenty-third part of the report
 24. 24. The twenty-fourth part of the report
 25. 25. The twenty-fifth part of the report
 26. 26. The twenty-sixth part of the report
 27. 27. The twenty-seventh part of the report
 28. 28. The twenty-eighth part of the report
 29. 29. The twenty-ninth part of the report
 30. 30. The thirtieth part of the report
 31. 31. The thirty-first part of the report
 32. 32. The thirty-second part of the report
 33. 33. The thirty-third part of the report
 34. 34. The thirty-fourth part of the report
 35. 35. The thirty-fifth part of the report
 36. 36. The thirty-sixth part of the report
 37. 37. The thirty-seventh part of the report
 38. 38. The thirty-eighth part of the report
 39. 39. The thirty-ninth part of the report
 40. 40. The fortieth part of the report
 41. 41. The forty-first part of the report
 42. 42. The forty-second part of the report
 43. 43. The forty-third part of the report
 44. 44. The forty-fourth part of the report
 45. 45. The forty-fifth part of the report
 46. 46. The forty-sixth part of the report
 47. 47. The forty-seventh part of the report
 48. 48. The forty-eighth part of the report
 49. 49. The forty-ninth part of the report
 50. 50. The fiftieth part of the report
 51. 51. The fifty-first part of the report
 52. 52. The fifty-second part of the report
 53. 53. The fifty-third part of the report
 54. 54. The fifty-fourth part of the report
 55. 55. The fifty-fifth part of the report
 56. 56. The fifty-sixth part of the report
 57. 57. The fifty-seventh part of the report
 58. 58. The fifty-eighth part of the report
 59. 59. The fifty-ninth part of the report
 60. 60. The sixtieth part of the report
 61. 61. The sixty-first part of the report
 62. 62. The sixty-second part of the report
 63. 63. The sixty-third part of the report
 64. 64. The sixty-fourth part of the report
 65. 65. The sixty-fifth part of the report
 66. 66. The sixty-sixth part of the report
 67. 67. The sixty-seventh part of the report
 68. 68. The sixty-eighth part of the report
 69. 69. The sixty-ninth part of the report
 70. 70. The seventieth part of the report
 71. 71. The seventy-first part of the report
 72. 72. The seventy-second part of the report
 73. 73. The seventy-third part of the report
 74. 74. The seventy-fourth part of the report
 75. 75. The seventy-fifth part of the report
 76. 76. The seventy-sixth part of the report
 77. 77. The seventy-seventh part of the report
 78. 78. The seventy-eighth part of the report
 79. 79. The seventy-ninth part of the report
 80. 80. The eightieth part of the report
 81. 81. The eighty-first part of the report
 82. 82. The eighty-second part of the report
 83. 83. The eighty-third part of the report
 84. 84. The eighty-fourth part of the report
 85. 85. The eighty-fifth part of the report
 86. 86. The eighty-sixth part of the report
 87. 87. The eighty-seventh part of the report
 88. 88. The eighty-eighth part of the report
 89. 89. The eighty-ninth part of the report
 90. 90. The ninetieth part of the report
 91. 91. The ninety-first part of the report
 92. 92. The ninety-second part of the report
 93. 93. The ninety-third part of the report
 94. 94. The ninety-fourth part of the report
 95. 95. The ninety-fifth part of the report
 96. 96. The ninety-sixth part of the report
 97. 97. The ninety-seventh part of the report
 98. 98. The ninety-eighth part of the report
 99. 99. The ninety-ninth part of the report
 100. 100. The hundredth part of the report

КАРЕЛА. МАРИ. ЛРИД.

U.S. DEPARTMENT OF AGRICULTURE

James Black - 1904
John Black - 1904
Andrew Black - 1904
Stanley Black - 1904
Andrew Black - 1904
John Black - 1904

W tematyce Jana Kupca z Łąki dotychczas ukazały się następujące publikacje

- Topór z pszczyńskich lasów (Jan Kupiec) „Sejmik w Jassach” czasopismo „Górnoślązak” (w odcinkach od nr 118-154) Katowice 1904 r.
- Ks. Jan Kudera „Obrazy Ślązaków wspomnienia godnych” (tom I) – Jan Kupiec (s. 98) Mikołów 1920 r.
- Witold Nawrocki „Jan Kupiec – poeta z Łąki” Katowice 1963 r.
- Jan Kupiec „Podróż w zaświaty – Powieści i bajki ludu śląskiego” oprac. Dorota Simonides, Opole-Warszawa 1975 r.
- Ks. Jan Kudera „Jan Kupiec, śląski chłop – poeta” Pszczyna 2000 (na podstawie I-go wydania zniszczonego z 1939r.)
- Katarzyna Bizacka „Historia Baranów” Jana Kupca z Łąki – przyczynek do dziejów życia literackiego polskiego kręgu kulturowego na Śląsku” (z płytą CD) Pszczyna 2009 r.
- Topór z pszczyńskich lasów (Jan Kupiec z Łąki) „Sejmik w Jassach” reprint z „Górnoślązaka” Pszczyna 2010 r.

Wspomnienie Jana Kupca z 1841 dotyczące sprawy o następujące punkty

- Tęże z powyższych latów (Jan Kupiec) - w tym czasie...
- W tym czasie (1841) - w tym czasie...
- W tym czasie (1841) - w tym czasie...
- W tym czasie (1841) - w tym czasie...
- W tym czasie (1841) - w tym czasie...
- W tym czasie (1841) - w tym czasie...
- W tym czasie (1841) - w tym czasie...
- W tym czasie (1841) - w tym czasie...
- W tym czasie (1841) - w tym czasie...
- W tym czasie (1841) - w tym czasie...

Spis treści

Wstęp	str. 5
Jan Kupiec z Łąki	str. 7
Opis kapeli ludowej w „Cygance”	str. 13
Strój męski w „Cygance”	str. 15
Opis stroju kobiecego w poemacie	str. 17
Opis miejscowych tańców w „Cygance”	str. 19
Wieczór nad wieczory	str. 23
Służył Jura u kocura	str. 24
Stoi topól u dunaja	str. 25
Ktoś tam drogom topolowom	str. 26
Zagregcie mi do kółeczka	str. 27
Drzymać mi się drzymie	str. 28
Jak się ładnie tańczy	str. 29
Tampony	str. 30
Przy piecu stoła	str. 31
Wykonawcy nagrania na płycie CD	str. 33
Spis publikacji o Janie Kupcu	str. 35

Handwritten musical score on five staves. The lyrics are written in Cyrillic script below the notes.

Stave 1: *Г. 5. Боже предвѣднъ*

Stave 2: *и въ трихъ Крестѣхъ Крестѣхъ Боже*

Stave 3: *и въ трихъ Крестѣхъ Крестѣхъ Боже*

Stave 4: *и въ трихъ Крестѣхъ Крестѣхъ Боже*

Stave 5: *и въ трихъ Крестѣхъ Крестѣхъ Боже*